

ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»

ВВЕДЕНО В ДІЮ:
наказ № 187 від 09.07.2025

ректор ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»

Олександр ПОВАЖНИЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА

БАЗОВА ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА: ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Затверджено на засіданні Вченої ради
Протокол №10 від 08.07.2025

ВІДОМОСТІ

щодо погодження з Генеральним штабом Збройних Сил України програм навчальної дисципліни
“Базова загальновійськова підготовка” (теоретична підготовка) закладами вищої освіти

№ з/п	Найменування ЗВО	Реєстраційний (вихідний) номер закладу вищої освіти	Реєстраційний (вихідний) номер Генерального штабу Збройних Сил України (Центрального управління військової освіти і науки Генерального штабу Збройних Сил України)	Результати погодження
1	2	3	4	5
1.	Волинська православна богословська академія Української православної церкви Київського патріархату	б/н	№ 12160 від 26.08.2025	ПОГОДЖЕНО
2.	Карпатський університет імені Августина Волошина	№ 355/08-25 від 20.08.2025	№ 11957 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО із зауваженнями (в програмі закладу вищої освіти форма підсумкового контролю визначена екзамен, необхідно визначити диференційований залік)

1	2	3	4	5
3.	Київський аграрний університет Національної академії аграрних наук України	б/н	№ 11979 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО із зауваженнями (в програмі закладу вищої освіти не визначена форма підсумкового контролю диференційований залік)
4.	Київський кооперативний інститут бізнесу і права	№ 409 від 25.08.2025	№ 12117 від 25.08.2025	ПОГОДЖЕНО
5.	Комунальний заклад вищої освіти "Вінницька академія безперервної освіти"	б/н	№ 11987 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО
6.	Кропивницький інститут приватного вищого навчального закладу "Університет сучасних знань"	№ 1-07/31-і від 26.08.2025	№ 12254 від 27.08.2025	ПОГОДЖЕНО
7.	Маріупольський державний університет	№ 01-30-438 від 22.08.2025	№ 11953 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО
8.	Мелітопольський інститут державного та муніципального управління "Класичного приватного університету"	№ 3009 від 08.05.2025	№ 61154/С від 13.05.2025	ПОГОДЖЕНО
9.	Міжнародний гуманітарний університет	б/н	№ 12013 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО
10.	Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"	№ 38-45/794 від 20.08.2025	№ 11956 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО із зауваженнями (в програмі закладу вищої освіти не визначена форма підсумкового контролю диференційований залік)
11.	Національний університет водного господарства та природокористування	б/н	№ 11959 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО

1	2	3	4	5
12.	Приватна установа "Заклад вищої освіти "Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут "Бейт-Хана"	№ 44 від 26.08.2025	№ 12203 від 26.08.2025	ПОГОДЖЕНО
13.	Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління"	№ 06-25/37 від 20.08.2025 № 06-25/39 від 25.08.2025	№ 108874/С від 21.08.2025 № 11941 від 22.08.2025 № 12256 від 27.08.2025	ПОГОДЖЕНО
14.	Приватний заклад вищої освіти "Київський міжнародний університет"	№ 186 від 02.09.2025	№ 112979/С від 02.09.2025 № 12606 від 02.09.2025	ПОГОДЖЕНО
15.	Приватний заклад вищої освіти "Харківський інститут медицини та біомедичних наук"	№ 622 від 20.08.2025	№ 11958 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО
16.	Товариство з обмеженою відповідальністю "Технічний університет "Метінвест політехніка"	б/н	№ 12495 від 30.08.2025	ПОГОДЖЕНО із зауваженнями (в програмі закладу вищої освіти форма підсумкового контролю визначена залік, необхідно визначити диференційований залік)
17.	Херсонська державна морська академія	№ 01-32/688 від 19.08.2025	№ 11954 від 22.08.2025	ПОГОДЖЕНО

Начальник Центрального управління військової освіти і науки
Генерального штабу Збройних Сил України
полковник

Андрій ТРИСТАН

АРКУШ ПОГОДЖЕННЯ

Генеральний штаб Збройних Сил України

ПОГОДЖЕНО:

Тимчасово виконуючий обов'язки начальника
Центрального управління військової освіти і науки
Генерального штабу Збройних Сил України
полковник

Андрій ТРИСТАН

“ ___ ” _____ 20__ року

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	7
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ.....	8
ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	9
1 ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ.....	10
2 ПРОМОВА ПЕРЕМОЖЦЯ (<i>варіант</i>)	13
3 КУРС ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ, РОЗПОДІЛ ЧАСУ.....	14
4 КУРС ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	15
4.1 НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА	15
4.2 ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА	16
4.3 РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА.....	17
4.4 ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ	19
4.5 ПІДГОТОВКА З РХБЗ (ХБРЯ-захисту)	20
4.6 ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ	22
4.7 ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА (МІННА БЕЗПЕКА).....	23
4.8 СТАТУТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	25
4.9 ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА.....	27
4.10 ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА.....	31
4.11 ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА.....	35
4.12 ВИЖИВАННЯ.....	40
4.13 МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО.....	41
5 ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	43
5.1 Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання	43
5.2 Методи контролю	43
5.3 Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки	43
5.4 Особливі підходи до визнання результатів навчання.....	44
6 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕДА.....	45
Додаток 1.....	47
Додаток 2.....	49

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Опис курсу. Навчальна дисципліна «Базова загальновійськова підготовка: теоретична частина» призначена для громадян України, які здобувають вищу освіту в Університеті.

В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти нашої держави важливим є забезпечення Збройних Сил України, інших утворених відповідно до закону військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення (далі – Збройні Сили України та інші військові формування) необхідною кількістю військово-навченого людського мобілізаційного ресурсу для виконання військового обов'язку в запасі, проходження служби у військовому резерві, у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, а також забезпечення реалізації права громадян на рівні можливості у виборі професії шляхом здобуття додаткових знань, умінь і навичок, необхідних для належного виконання військових обов'язків у запасі в мирний час, обов'язків військової служби у воєнний час та для майбутньої професійної діяльності.

Програму підготовлено з урахуванням досвіду ведення бойових дій у російсько-українській війні, яка розпочалась з 2014 року та принципів підготовки військовослужбовців у деяких – членах НАТО. Спрямована на формування знань, умінь і навичок, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. Програма розроблена на основі документу «Типова програма навчальної дисципліни “Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських” (теоретична підготовка)», затвердженої Генеральним штабом Збройних Сил України.

Метою підготовки є здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Дисципліна призначена для здобувачів освіти рівня вищої освіти «бакалавр», які у відповідності до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських», зобов'язані пройти відповідну підготовку, зокрема: для здобувачів освіти-громадян України чоловічої статі, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти. Ця дисципліна не є обов'язковою для здобувачів освіти чоловічої статі, які визнані за станом здоров'я непридатними до військової служби; до набуття громадянства України пройшли військову службу в інших державах; проходили військову службу; мають сертифікат про проходження базової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності, а також для здобувачів освіти жіночої статі, які не виявили добровільного бажання пройти базову загальновійськову підготовку.

Вимоги:

- наявність базових комунікаційних та поведінських навичок;
- придатність до військової служби за станом здоров'я;
- наявність корпоративного облікового запису @mipolytech.education, Microsoft Teams;
- наявність особистого логіну та паролю в Moodle (для отримання або поновлення слід звернутися до куратора групи).

Програмні результати навчання:

- асоціювати себе як члена громадянського суспільства, визнавати верховенство права, зокрема у виконанні громадянських обов'язків, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу;

- відтворювати моральні цінності, примножувати досягнення суспільства, пропагувати ведення здорового способу життя, дотримуватися правил безпеки праці;
- розвиток та вдосконалення загальних фізичних якостей, спеціальних та військово-прикладних знань, навичок та вмінь, необхідних здобувачам освіти для успішних дій під час виконання навчально-бойових (бойових) завдань;
- свято і непорушно додержуватися Конституції України та законів України, Військової присяги, віддано служити Українському народові, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок;
- постійно підвищувати рівень військових професійних знань, вдосконалювати свою виучку і майстерність, знати та виконувати свої обов'язки та додержуватися вимог статутів Збройних Сил України;
- знати й утримувати в готовності до застосування закріплене озброєння, бойову та іншу техніку, берегти державне майно;
- дорожити бойовою славою Збройних Сил України та своєї військової частини, честю і гідністю військовослужбовця Збройних Сил України;
- поважати бойові та військові традиції, допомагати іншим військовослужбовцям, що перебувають у небезпеці, стримувати їх від вчинення протиправних дій, поважати честь і гідність кожної людини;
- бути пильним, суворо зберігати державну таємницю;
- набуття знань, умінь, навичок для виконання завдань, визначених міжнародними зобов'язаннями України;
- виявляти повагу до командирів (начальників) і старших за військовим званням, сприяти їм у підтриманні порядку і дисципліни.

Організація курсу, форми та методи навчання.

- Освітній процес будується як комбінація лекцій та самостійного вивчення навчального матеріалу на платформі Moodle – з одного боку, та практичних занять з отримання навичок базової загальновійськової підготовки;
- Відвідування занять обов'язковим; від студентів очікується бажання поставити питання з незрозумілого матеріалу або під час лекції, або після нього з використанням передбачених каналів комунікації.
- З урахуванням поточної ситуації від учасників освітнього процесу очікується виконання вимог безпеки при сигналі «Повітряна тривога», санкції за залишення заняття або неявку на заняття не застосовуються.
- Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. З викладачем можна зв'язатися через електронну пошту, в чаті або в персональній розмові в MS Teams;
- дисципліна завершується диференційованим заліком.

Мова освітнього процесу: українська

Примітка: викладені в цій Програмі положення слід застосовувати творчо, з урахуванням потреби зацікавити здобувача освіти військовою службою та мотивувати його до патріотизму й виконання свого Конституційного обов'язку захищати Батьківщину. Передбачено систематичну роботу з подальшого удосконалення змісту та тематики підготовки і впровадження в практику нових, більш ефективних форм і методів навчання, методик та технологій впливу на морально-психологічний стан здобувача освіти з метою формування високого рівня патріотичної налаштованості та відданості українському народові.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
ДДП 1-0(189)	Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 19.02.2022 № 60 “Про затвердження Порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України”
	Бойовий статут механізованих та танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України (Частина III). Взвод, відділення, екіпаж (зі змінами)
ТП 7-00 (194)11.01	Збірник нормативів з бойової підготовки Сухопутних військ Збройних Сил України
	Статути Збройних Сил України
	Наказ Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 “Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України”
	Порадник для військовослужбовців Збройних Сил України (боротьба з бронеоб’єктами та фобіями)
ТП 7-00(206)246.63	Програма “Базової загальновійськової підготовки” (для підготовки мобілізаційних ресурсі, версія 5)(термін навчання 1,5 місяців)
ТП	Типова програма навчальної дисципліни “Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських” (теоретична підготовка) затверджена Начальником Генерального штабу Збройних Сил України 24.02.2025.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Вправа – цілеспрямоване й планомірно організоване виконання розумових й практичних дій (прийомів) з метою засвоєння знань, формування та удосконалення практичних умінь та навичок.

Дія (-ї) – виконання чогось, вплив на щось.

Завдання (під завдання) - чітко визначена дія (-ї), яка (-ї) оцінюється та виконується органом військового управління, військовою частиною (штабом, підрозділом, тимчасово створеним військовим формуванням), здобувача освіти.

Знання здобувача освіти - осмислена та засвоєна суб'єктом інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (знання фактів та уявлення) і теоретичні (концептуальні, методологічні).

Коригування – зміна навчальних цілей, способів, форм та методів навчання відповідно до отриманих результатів.

Навички здобувача освіти – уміння, доведені внаслідок багаторазових вправ до досконалості виконання.

Норматив – часовий, кількісний і якісний показник виконання окремими здобувачами освіти або підрозділами поставлених завдань, прийомів і дій, пов'язаних із застосуванням зброї та військової техніки у процесі бойової підготовки.

Навчальна дисципліна – система понять про явища, закономірності, закони та теорії будь якої відповідної сфери діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості в тих, хто навчається, певної сукупності знань, умінь і навичок.

Прийом – окрема дія, рух.

Стандарт підготовки – нормативний документ (уніфікований процес), який визначається послідовність досягнення органами військового управління (штабами, військовими частинами, підрозділами), здобувачами освіти оперативних (бойових, спеціальних, індивідуальних) спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх оцінки. Стандарти підготовки (далі – СТП) поділяються на стандарти індивідуальної (базової загальновійськової, фахової) підготовки (далі-СТІ) та колективної підготовки (далі-СТК) і спрямовуються на досягнення сумісності в підготовці підрозділів Збройних Сил України та держав - членів НАТО.

Тренування – осмислене багаторазове повторення (виконання) вже вивчених вправ (прийомів, дій) з метою їх закріплення (удосконалення).

Уміння здобувача освіти – здатність застосовувати знання для виконання завдань. Уміння поділяються на когнітивні (що включають логічне, інтуїтивне та творче мислення) і практичні (що включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів, комунікацію).

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повні словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
АПД	Аналіз проведених дій
АТО	Антитерористична операція
ЗС України	Збройні Сили України
ООС	Операція об'єднаних сил
РХБз	Радіаційний, хімічний, бактеріологічний захист
ХБРЯ (захист)	Хімічний, бактеріологічний, радіологічний, ядерний захист
СТП	Стандарт підготовки
СТІ	Стандарт індивідуальної підготовки
СТК	Колективна підготовка
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)
ВЛК	Військово-лікарська комісія
БЗВП	Базова загальновійськова підготовка
ТЦК та СП	Територіальний центр комплектування та соціальної підтримки
ЗВО	Заклад вищої освіти
ВВНЗ	Вищий військовий навчальний заклад
ОВТ	Озброєння та військова техніка
БпЛА	Безпілотний літальний апарат
ТССС	Курс тактичної медицини "Tactical Combat Casualty Care"
ЗІБЗ	Засіб індивідуального бронезахисту
TFC	Тактична польова допомога (Tactical Field Care)
FPV-дрон	Вид безпілотних літальних апаратів, керування якими здійснюється за допомогою FPV-пілотування
РЕБ	Радіоелектронна боротьба
АЕС	Атомна електростанція
ББМ	Бойова броньована машина
КЯ	Командирський ящик
МГП	Міжнародне гуманітарне право

1 ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ

1. Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту організується та проводиться у відповідності до вимог наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, курсу стрільб, бойових статутів, статутів Збройних Сил України, настанов, керівництв, посібників, методичних рекомендацій, розроблених на підставі досвіду, отриманого під час ведення бойових дій на території України (раніше – Антитерористичної операції (далі – АТО), Операції об'єднаних сил (далі – ООС)) та цієї Програми.

2. До БЗВП залучаються здобувачі вищої освіти денної і дуальної форми здобуття освіти визначені Порядком проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.06.2024 року № 734.

3. Програмою передбачено підготовку обсягом 3 кредитів Європейської кредитної трансферно – накопичувальної системи (ЄКТС). Три кредити ЄКТС опановують в університеті. Курс практичної підготовки (сім кредитів ЄКТС) у навчальних частинах (центрах) Збройних Сил України, а також у регіональних (навчальних) центрах підготовки населення до національного спротиву є позакредитною дисципліною в Університеті.

Тривалість однієї навчальної години – 45 хвилин.

Самостійна підготовка проводиться у визначений навчальним планом час під керівництвом викладачів та інструкторів.

Метою самостійної підготовки є:

розширення набутих теоретичних знань з пройденого матеріалу;

вивчення обов'язків;

удосконалення практичних навичок із пройденого матеріалу;

підготовка до наступного навчального дня.

Викладачі з метою ефективної організації та проведення БЗВП повинні дотримуватися таких принципів:

систематичність і послідовність навчання (навчання “від простого до складного”, “від відомого до невідомого”) – є одним з основних принципів і реалізується за двома напрямками: структурним та методичним:

структурний напрям__обумовлює побудову системи навчання “від індивідуальної підготовки до підготовки у складі групи (взводу)”, тобто навчання дій у складі групи (взводу) слід розпочинати лише після завершення індивідуальної підготовки здобувача освіти;

методичний напрям означає формування та вдосконалення знань, умінь і навичок тих, хто навчається шляхом послідовного ускладнення форм та методів навчання(наприклад: коротка розповідь – зразковий показ – тренування до результату – вправа (норматив, практична робота));

навчати здобувача освіти того, що необхідно на війні, - вимагає постійного моніторингу ведення бойових дій та впровадження в підготовку найефективніших форм і способів (тактичних прийомів виконання поставлених завдань);

щільність навчання – передбачає планування та проведення занять, на яких здобувачі освіти одночасно максимально задіяні до практичних дій (нормативи, вправи);

свідомість, активність і самостійність тих, хто навчається, - передбачає створення командирами (начальниками, зокрема інструкторсько-викладацьким (інструкторським) складом) у колективах таких умов, за яких здобувачі освіти будуть свідомо прагнути до опанування навчального матеріалу та проявляти активність і самостійність в удосконаленні рівня їхньої індивідуальної підготовки;

наочність навчання - передбачає відтворення в процесі підготовки умов фізичної і психологічної напруженості сучасного загальновійськового бою;

колективність та індивідуальний підхід до навчання – вимагає проведення заходів бойової підготовки на доступному рівні складності з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти та опорою на колектив;

єдність військового навчання й виховання – передбачає одночасне формування умінь, навичок, високих морально-бойових якостей і психологічної стійкості здобувачів освіти.

4. Змістовне наповнення цієї Програми здійснювалось з урахуванням принципу “від простого до складного”.

У процесі навчання надаються приклади та методики дій підрозділів інформаційно-психологічних операцій противника та основні рекомендації щодо захисту і протидії негативному інформаційно-психологічному впливу.

Удосконалення вмінь та навичок здобувачів освіти за супутніми темами (після їх відпрацювання) здійснюється під час занять із **тактичної та вогневої підготовки** шляхом **ввідних завдань необхідних для застосувань на практиці** та розгортання **додаткових навчальних місць**.

У навчання громадян України, які здобувають вищу освіту практичних дій (нормативів, вправ тощо), необхідно дотримуватися методичної послідовності з переходом від відомого до невідомого, від простого до складного для того, щоб поступово нарощувати фізичні та психологічні навантаження, отримувати знання, навички та вміння.

Типовий алгоритм навчання дії:

коротка розповідь;

зразковий показ;

відпрацювання за елементами (точність виконання прийому);

тренування загалом у повільному темпі;

тренування на швидкість (виконання нормативів).

У ході отримання здобувачем освіти знань, набуття навичок та вмінь, необхідних для застосування на практиці, необхідно дотримуватися методичної послідовності з переходом від відомого до невідомого, від простого до складного для того, щоб поступово нарощувати фізичні та психологічні навантаження.

5. Розвиток фізичних якостей здобувачів освіти проводиться шляхом супутніх фізичних тренувань у процесі повсякденної діяльності.

Метою тренування є:

розвиток та вдосконалення загальних фізичних якостей, спеціальних та військово-прикладних навичок та вмінь, необхідних здобувачам освіти для успішних дій під час виконання навчально – бойових (бойових) завдань;

формування й розвиток у здобувачів освіти спроможності тривалий час діяти в стані фізичного навантаження в обстановці надзвичайно високої психологічної напруженості.

6. З метою контролю за якістю засвоєння програми підготовки за суміжними темами та коригування їх змісту після проходження здобувачами вищої відповідних тем, передбачено контрольні заняття.

7. Відповідальність за належну організацію занять покладається на ректора університету, а також науково-педагогічний склад відповідно до посадових обов'язків.

8. Навчання має забезпечувати повне та якісне виконання завдань підготовки.

Для досягнення поставленої мети необхідно:

якісно спланувати навчальні заняття;

забезпечити систематичний контроль за організацією підготовки та надавати методичну допомогу в опануванні навчальних матеріалів;

впроваджувати в освітній процес досвід ведення бойових дій.

Керівникам підготовки надається право:

змінювати послідовність вивчення тематики з метою ефективного використання навчально – матеріальної бази;

за необхідності перерозподіляти (уточнювати) форми занять та занять за темами (не змінюючи визначений бюджет часу на тему) з урахуванням рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу.

9. Аналіз рівня засвоєння навчального матеріалу.

Під час аналізу рівня засвоєння навчального матеріалу за програмою теоретичної підготовки (далі – АРЗНМ) й заходів БЗВП зі здобувачами освіти керівник заняття відзначає ступінь досягнення мети та навчальних цілей, позитивні й негативні сторони, оцінює роботу кожного здобувача освіти, надає рекомендації з подальшого удосконалення.

10. При викладанні тем застосовуються такі методи контролю:

поточний, тематичний, самоконтроль.

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводяться до здобувачів освіти на початку вивчення тем.

2 ПРОМОВА ПЕРЕМОЖЦЯ (варіант)

Я – захисник України! Гідний нащадок Українських Героїв!

Я ніколи не зраджу Український народ!

Ніколи не схилюся перед труднощами!

Я ніколи не прийму поразки!

Моєю метою є лише Перемога. Моїм завданням – вірна служба Українській державі!

Я наполегливо гартуватиму свою силу й волю!

Я завжди буду вірним товаришем своїм побратимам і командирам!

Я нищитиму ворогів без жалю і страху!

Я – зброя Перемоги! Я – надія на майбутнє!

СЛАВА ЗБРОЙНИМ СИЛАМ!

СЛАВА УКРАЇНІ!

3 КУРС ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ, РОЗПОДІЛ ЧАСУ

Предмети навчання та розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Національно-патріотична підготовка	2	1		1
2.	Психологічна підготовка	6	2	2	2
3.	Розвідувальна підготовка	2	2		
4.	Підготовка зі зв'язку	2	1	1	
5.	Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)	6	3	1	2
6.	Військова топографія	4	1	1	2
7.	Інженерна підготовка (мінна безпека)	6	4		2
8.	Статути ЗС України	8	1		5
9.	Домедична підготовка	8	6	1	1
10.	Тактична підготовка	14	8		6
11.	Вогнева підготовка	30	5	18	7
12.	Вживання	2	1		1
13.	Міжнародне гуманітарне право	2	1		1
	Всього:	90	36	24	30

4 КУРС ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

4.1 НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА

Метою вивчення теми під час курсу теоретичної підготовки у закладах освіти є підготовка здобувача освіти, як патріота України.

За результатами вивчення теми здобувачі освіти повинні:

знати:

українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, адміністративно – територіальний устрій держави та природні ресурси.

визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи	2	1		1
	Всього:	2	1		1

Теми і заняття:

Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи (2 години).

Визначення національної ідентичності. Ознаки ідентичності: мова, культура, традиції, адміністративно-територіальний устрій держави та природні ресурси. Формування національної ідентичності. Чинники та механізми формування української ідентичності. Становлення національної ідентичності, як складової концепції особистості. Роль ідентичності в житті людини. Що впливає на процес формування ідентичності. Зміст та концепції національної ідентичності. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності».

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Керівник заняття розповідає про українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, адміністративно – територіальний устрій держави та природні ресурси. Звертає увагу, як у ході революції уперше у новітній історії український народ утвердив себе, як політичну націю і створив незалежну українську державу. Доводить інформацію про

визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації. Показ відео роликів про успішні дії військовослужбовців під час ведення бойових дій із наголошенням, що якісна підготовка впливає на результат, веде до перемоги.

4.2 ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА

Метою вивчення теми під час курсу теоретичної підготовки у закладах освіти є підготовка здобувача освіти, який здатний застосовувати прийоми та способи психологічного налаштування (саморегуляції) для виконання поставлених завдань.

За результатами вивчення теми здобувачі освіти повинні:

знати:

способи та методи психічної саморегуляції;

вміти:

надавати першу психологічну допомогу та самодопомогу

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самодопомога. Вплив бою на психіку.	6	2	2	2
	Всього:	6	2	2	2

Теми й заняття:

Тема 1. Способи та методи психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самодопомога. Вплив бою на психіку (6 годин).

Перша психологічна допомога та самодопомога. Вплив бою на психіку. Психічні реакції людини. Картки першої допомоги. Порушення психічних процесів та ознаки, за якими визначають необхідність надання першої психологічної допомоги. Рівні надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з агресивною поведінкою. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками ступору. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками апатії. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками рухового збудження, дезорієнтації. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками страху. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками паніки. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з

ознаками нервового тремтіння. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками галюцинацій та марення. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками плачу. Протокол надання першої психологічної допомоги військовослужбовцю з ознаками горя (гострої реакції на загибель товариша, психогенний шок)

Заняття 1. Прийоми психічної саморегуляції (3 години).

Умови:

теоретично / практично / самостійна підготовка;
навчальний клас / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводити в “колі довіри” у складі групи із 6-8 осіб (парної кількості осіб) під керівництвом офіцера-психолога. Здобувачі вищої освіти ознайомлюються зі стресовими станами, прийомами саморегуляції, тренуються виконувати їх на практиці. Наприкінці заняття проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного та самооцінкою особистих відчуттів.

Заняття 2. Перша психологічна допомога та самодопомога. Вплив бою на психіку (3 години).

Умови:

теоретично / практично / самостійна підготовка;
у класі / на місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводити на тактичному полі в “колі довіри” у складі групи із 6-8 осіб (парної кількості осіб) під керівництвом офіцера-психолога (інструктора з психологічної підготовки, викладача). Здобувачі вищої освіти ознайомлюють із психічними реакціями людини, вивчають картки першої психологічної допомоги, виконують практичні вправи з психологічної допомоги. Наприкінці заняття проводиться груповий дебрифінг із заслуховуванням кожного здобувача вищої освіти та оцінкою їхніх дій.

4.3 РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Метою вивчення теми підчас курсу теоретичної підготовки в університеті є підготовка здобувача освіти, який спроможний застосовувати знання щодо ведення розвідки, виявлення і оцінювання противника.

За результатами вивчення теми здобувачі освіт повинні:

знати:

розвідувальні ознаки розташування ділянки місцевості (території) на якій розташоване озброєння та бойова техніка, танки, гармати, пункти управління FPV БпЛА, установок ПТКР, кулемети, гранатомети, станцій радіолокаційної розвідки;

основні засоби ураження, які застосовує противник у війні проти України;

вміти:

аналізувати інформацію отриману в ході спостереження.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника на місцевості та тактики ведення ним бойових дій	2	2		
	Всього:	2	2		

Теми та заняття

Тема 1. Розвідувальні ознаки розташування противника на місцевості та тактики ведення ним бойових дій (2 години).

Заняття 1. Розвідувальні ознаки розташування на місцевості озброєння та бойової техніки, танків, гармат, пунктів управління FPV БпЛА, установок ПТКР, кулеметів, гранатометів, станцій радіолокаційної розвідки. Ознайомлення з тактикою дій противника (1 година).

Умови :

теоретично;

навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу (роти) під керівництвом викладача. Здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, аерознімки з ознаками розташування на місцевості озброєння та військової техніки (далі – ОВТ), стрілецької зброї, станцій радіолокаційної розвідки противника, доводять до них тактику застосування механізованих, танкових, артилерійських підрозділів противника в наступі чи обороні, їх організаційно-штатну структуру.

Вони ознайомлюються із основними способами ведення бойових дій, які застосовує противник у наступі чи обороні.

Заняття 2. Види ворожих безпілотних літальних апаратів (далі – БпЛА), дронів-камікадзе, їх характеристики та порядок протидії їм (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі у складі взводу (роти, батареї) під керівництвом інструктора (викладача).

Здобувачам вищої освіти демонструють навчальні (документальні) фільми, фото, знімки з ворожими БПЛА та тактику їхніх дій.

Здобувачі ознайомлюються з призначенням, бойовими можливостями ворожих БПЛА та розвідувально-ударних дронів. До них доводять основні принципи з протидії ворожим БПЛА та дронам-камікадзе.

4.4 ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ

Метою вивчення тем під час курсу теоретичної підготовки у закладах освіти є підготовка здобувача освіти, який знає основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій та мову жестів.

знати:

основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести;
правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку, порядок дій під час застосування противником засобів РЕБ.

вміти:

використовувати основні способи зв'язку, тактичні сигнальні жести;
усувати типові помилки під час експлуатації радіостанцій, що виводять їх з ладу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Військова комунікація	1	1	2	
2	Тема 2. Основи зв'язку	1		1	
	Всього:	2	1	1	

Теми та заняття:

Тема 1. **Військова комунікація. (1 година).**

Заняття 1. Військова комунікація – як джерело всеобізнаності.

Вертикальна та горизонтальна комунікація (1 година).

Умови:

Теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам освіти наголошується на важливості комунікації, наводять приклади військової комунікації, які в бойовій обстановці відіграли роль в досягненні результату та приклади з відсутністю комунікації та наслідків (до яких це може призвести).

викладача самостійно готують радіостанцію до роботи та ведуть радіообмін у радіомережі.

Тема 2. **Основи зв'язку. (1 година).**

Заняття 1. Способи зв'язку та вимоги до них. Тактичні сигнальні жести (1 година).

Умови:

практично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача (інструктора). Здобувачам освіти доводяться основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій, мова жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, у той же час як інші засоби зв'язку застосовувати дуже важко, які є демаскуючим фактором. Вивчають розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шикуння

4.5 ПІДГОТОВКА З РХБЗ (ХБРЯ-захисту)

Метою вивчення тем під час курсу теоретичної підготовки у закладах освіти є підготовка здобувача освіти, який здатний здійснювати заходи радіаційного, хімічного, біологічного (РХБ) захисту, спрямованих на захист підрозділів від застосування зброї масового ураження і наслідків руйнування об'єктів підвищеної небезпеки у різних умовах обстановки, формування у нього психологічної стійкості при діях у складних умовах сучасного бою.

За результатами вивчення тем здобувачі освіти повинні:

знати:

ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин;
засоби індивідуального захисту;
дії на зараженій місцевості.

вміти:

користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом;

одягати протигаз, загальновійськовий захисний комплект;
діяти за сигналом "Хімічна тривога".

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження	3	2		1
	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості	3	1	1	
	Всього:	6	3	1	2

Теми та заняття:

Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження (3 години).

Ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин. Застосування брудних боєприпасів, хімічної атаки, застосування бойових біологічних речовин. Способи захисту від зброї масового ураження. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дій особового складу у разі їх отримання. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БПЛА ручних газових гранат.

Заняття 1. Ознаки ядерного вибуху, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин (3 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У його першій частині заняття здобувачам доводиться інформація щодо ознак ядерного вибуху, застосування брудних боєприпасів, хімічної атаки й застосування бойових біологічних речовин, а також стосовно шкоди, яку завдають уражаючі фактори ядерної зброї, та способи захисту від неї.

У другій частині заняття вивчаються знаки, які використовуються для позначення районів забруднення, способи визначення рівня забруднення за допомогою приладів і пристосувань.

Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (3 години).

Заняття 1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та порядок дій особового складу у разі їх отримання. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БПЛА ручних газових гранат. (3 години).

Умови:

теоретично / практично / самостійна підготовка;
навчальний клас / ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача. У першій частині заняття здобувачам освіти доводиться інформація щодо призначення, будови протигазу та складу комплекту загальновійськового захисного комплекту, демонструють порядок користування протигазом та загальновійськовим захисним комплектом.

У другій частині заняття здобувачі освіти тренуються користуватися протигазом та загальновійськовим захисним комплектом, виконують нормативи із ЗЗМУ №1, 4а, 4б, 8.

Удосконалення знань, умінь та навичок здійснюється під час самостійної підготовки здобувачів освіти.

4.6 ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ

Метою вивчення теми під час курсу теоретичної підготовки у закладах освіти є підготовка здобувача освіти, який вміє орієнтуватися на місцевості.

За результатами вивчення теми здобувачі освіти повинні:

знати:

орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів;

вміти:

орієнтуватися на незнайомій місцевості за картою та без карти, здійснювати планування та рухатися за визначеним маршрутом.

Обов'язковим є систематичне закріплення набутих знань та вмінь під час практичних (польових) занять шляхом виконання вправ з визначення свого місцезнаходження, орієнтування карти, орієнтування на місцевості за допомогою карти, вимірювання кутів і відстаней на карті та місцевості тощо.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Топографічні карти. Орієнтування на місцевості	4	1	1	2
	Всього:	4	1	1	2

Теми та заняття:

Тема 1. Топографічні карти (4 години). Орієнтування на місцевості.

Предмет та завдання військової топографії. Місцевість та її елементи: основні види місцевості. Тактичні властивості місцевості. Топографічні карти Збройних Сил України: призначення масштаби та характеристика. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби. Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосування сканера (детектора) виявлення БпЛА. Сутність маскуванню. Принципи та основні правила маскуванню.

Заняття 1. Місцевість та її елементи. Топографічні карти Збройних Сил України (2 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача. Під час заняття керівник доводить інформацію про предмет і завдання військової топографії, місцевість та її елементи, основні види місцевості, їх тактичні

властивості, способи вивчення місцевості, призначення, масштаби та характеристики топографічних карт.

Заняття 2. Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів (2 години).

Умови:

Практично / самостійна підготовка;

ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

На занятті керівник доводить інформацію про способи орієнтування на місцевості, а здобувачі відпрацьовують завдання з визначення сторін світу різними способами.

4.7 ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА (МІННА БЕЗПЕКА)

Метою вивчення тем під час курсу теоретичної підготовки у закладі освіти є підготовка здобувача освіти, який знає заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Завдання, що виконують інженерні підрозділи. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї.

За результатами вивчення тем здобувачі освіти повинні:

знати:

інженерне обладнання та маскуванню позицій в умовах застосування противником ударних БПЛА;

протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, їх устанавлення та знешкодження, інженерні загородження, їх утримання та подолання;

заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами.

вміти:

визбирати місця для обладнання одиночного окопу для стрільби, маскувати, парного окопу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Інженерне обладнання та маскуванню позицій в умовах застосування противником ударних БПЛА.	2	1		1
2	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх встановлення, знешкодження та подолання.	3	2		1
3	Тема 3. Мінна безпека.	1	1		
	Всього:	6	4		2

Теми та заняття:

Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій в умовах застосуваая противником ударних БпЛА (2 години).

Заняття 1. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби. Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Послідовність їх фортифікаційного обладнання в комплексі із застосуванням сканера (детектора) виявлення БпЛА. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування (2 години).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). У ході заняття до здобувачів освіти доводить порядок моніторингу обстановки в небі, зокрема з використанням сканера (детектором) для виявлення БпЛА під час обладнання позиції, одиночного окопу для стрільби, парного окопу, їх фортифікаційні обладнання (розміри) та порядок маскування.

Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання. (3 години).

Заняття 1. Протитанкові та протипіхотні міни, їх характеристика, будова, порядок встановлення та знешкодження. Невибухові інженерні загородження, їх улаштування та подолання. Дії у випадку падіння біля позиції ударних та розвідувальних БпЛА (3 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час теоретичного заняття здобувачам освіти доводиться інформація про види невибухових інженерних загороджень і порядок їх улаштування. Призначення, тактико-технічні характеристики, загальну будову, принцип дії протипіхотних та протитанкових мін.

Тема 3. Мінна безпека. (1 година).

Заняття 1. Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення, види тротилових шашок, підривники, різновиди детонуючих шнурів. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Порядок дій на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). Під час теоретичного заняття здобувачам освіти доводиться інформація про класифікацію вибухонебезпечних предметів, саморобних вибухових пристроїв та можливі місця їх встановлення. Порядок дії на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БпЛА.

4.8 СТАТУТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Метою вивчення тем під час курсу теоретичної підготовки у закладі освіти є підготовка здобувача освіти, який здатний застосовувати вимоги статей статуту в повсякденній діяльності та під час дії воєнного стану.

За результатами вивчення тем здобувачі освіти повинні:

знати:

вимоги статутів Збройних Сил України;
загальні обов'язки, права та відповідальність військовослужбовців.

вміти:

особисто виконувати вимоги статутів Збройних Сил України;
застосовувати вимоги статутів Збройних Сил України в повсякденній діяльності підрозділу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців	2			2
2	Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями	2	1		1
3	Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення	2			2
	Всього:	6	1		5

Теми та заняття:

Тема 1. **Обов'язки та права військовослужбовців (2 години).**

Заняття 1. Зміст Військової присяги. Основні принципи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців (1 година).

Умови:

самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Здобувачі освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Статуту внутрішньої служби ЗС України в розрізі теми заняття. Вивчають зміст Військової присяги.

Особлива увага приділяється принципам військової служби (вірності, єдності, відповідальності, доброчесності, неупередженості та професіоналізму).

Заняття 2. Загальні обов'язки військовослужбовців (1 година).

Умови:

самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Здобувачі освіти самостійно вивчають положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття.

Тема 2. Взаємовідносини між військовослужбовцями (2 години).

Заняття 1. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора). До здобувачів освіти доводяться основні положення Статуту внутрішньої служби ЗС України в розрізі теми заняття.

Заняття 2. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців (1 година).

Умови:

самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Здобувачі освіти самостійно вивчають положення Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України в розрізі теми заняття. **Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення (2 години).**

Тема 3. Військова дисципліна, заохочення та дисциплінарні стягнення (2 години).

Заняття 1. Військова дисципліна, її суть та значення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни. Заохочення, які застосовуються до солдат. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдатів (1 година).

Умови:

самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Здобувачі освіти самостійно ознайомлюються з основними положеннями Дисциплінарного статуту ЗС України в розрізі теми заняття.

Заняття 2. Ознайомлення зі статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Вивчення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері (1 година).

Умови:

самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Здобувачі освіти самостійно ознайомлюються зі статтями Кримінального кодексу України у військовій сфері. Вивчення обов'язків військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни та статей Кримінального кодексу України у військовій сфері.

4.9 ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА

Метою вивчення тем під час курсу теоретичної підготовки у закладі освіти є підготовка здобувача освіти який здатний надавати домедичну допомогу при пораненнях та травмах під час виконання службових (бойових) функцій і завдань.

За результатами вивчення тем здобувачі освіти повинні:

знати:

алгоритм домедичної допомоги на етапі “допомога під вогнем/під загрозою” (Care under fire/Threat, CUF); способи та методи евакуації;

принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC)

вміти:

здійснювати евакуацію одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника;

здійснювати евакуацію двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию;

надавати першу допомогу при пораненнях, кровотечах, отруєннях та інших бойових ураженнях з використанням АМЗІ та табельних засобів;

готувати та здійснювати медичну евакуацію;

здійснювати огляд постраждалого на наявність масивних кровотеч у тактичних умовах;

перевіряти прохідність дихальних шляхів.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Планування та організація домедичної	4	3	1	

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
	допомоги на етапі “допомога під вогнем” (CUF)				
2	Тема 2. Тактична польова допомога TFC	4	3		1
	Всього:	8	6	1	1

Теми та заняття:

Тема 1. Планування та організація домедичної допомоги на етапі “допомога під вогнем” (Care Under Fire) (4 години).

Заняття 1. Вступ до протоколу курсу тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» (TCCC). Призначення, склад, правила використання аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (АМЗІ) та табельних засобів (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача з використанням наочних засобів навчання.

Довести до відома здобувачів освіти інформацію про основні причини смертей на полі бою, яких можна уникнути, та заходи для збільшення виживання. Визначити фази надання допомоги в курсі тактичної медицини «Tactical Combat Casualty Care» та пріоритети кожної з них. Вивчити принципи надання допомоги в бойовій та небойовій обстановці на різній місцевості. Зазначити роль немедичного особового складу під час надання допомоги в тактичних умовах. Окреслити ключові фактори впливу на надання допомоги в тактичних умовах. Наголосити на важливості тренувань з домедичної підготовки. Схарактеризувати три основні цілі ТССС.

Вивчити призначення, склад, правила використання АМЗІ.

Заняття 2. Ознайомити здобувачів освіти з домедичною допомогою на етапі “допомога під вогнем/під загрозою” (Care under fire/Threat, CUF)) (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання.

Визначити роль вогневої переваги та стримування небезпеки, а також вплив тактичної обстановки на надання допомоги. Окреслити порядок дії, перед наданням допомоги пораненому, для запобігання додатковим втратам. Визначити пріоритети та алгоритм дії для допомоги пораненому під вогнем та при його транспортування. Наголосити на важливості швидкого накладання турнікету на кінцівки для контролю критичних кровотеч при наданні допомоги під вогнем. Продемонструвати на собі накладання турнікету однією рукою під вогнем. Продемонструвати накладання турнікету пораненому двома руками під вогнем. Довести інформацію щодо способів перетягування/перенесення пораненого одним бійцем та двома під вогнем, їх переваги та недоліки. Продемонструвати перетягування/перенесення пораненого одним бійцем під вогнем. Продемонструвати перетягування/перенесення пораненого під вогнем двома бійцями.

Заняття 3. Накладання турнікетів на етапі “допомога під вогнем” (1 година).

Умови:

практично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням засобів індивідуального бронезахисту та за наявності індивідуального озброєння. До здобувачів освіти довести способи накладання турнікетів. У подальшому практичні знання та вміння удосконалюються на заняттях з тактичної та вогневої підготовки, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Заняття 4. Способи та методи евакуації. Одним рятувальником: за лямки, під пахви, за пасок, модифікований метод пожежника. двома рятувальниками: за лямки, під пахви, за пасок і шию (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться з використанням ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. Викладачем пояснюються методи та способи евакуації. У подальшому практичні знання та вміння удосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовки, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Тема 2. Тактична польова допомога TFC (Tactical Field Care) (4 год.).

Заняття 1. Принципи та застосування допомоги в польових умовах (TFC) (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) з використанням наочних засобів навчання. Визначення важливості охорони та безпеки постраждалого під час тактичного польового догляду. Розгляд принципів витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу. Наголосити на важливості з'ясування способів передачі інформації про постраждалого до командування або медичного персоналу. З'ясувати інформацію про тактичну обстановку та постраждалого, релевантну для передачі. Довести принципи сортування під час TFC.

Заняття 2. Здійснення огляду масових кровотеч у тактичних умовах (2 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача (інструктора) із використання ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовки, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Визначити кровотечі, що загрожують життю. Наголосити на важливість якнайшвидшого накладання турнікета на кінцівку для контролю кровотечі, що загрожує життю. Визначити місця на тілі людини, де можна застосовувати прямий та непрямий тиск для зупинки кровотеч. Продемонструвати правильне накладання турнікету. Визначити ризики застосування імпровізованого турнікету. Продемонструвати правильне виконання тампонади гомеостатичним бинтом. Здійснити перевірку ефективності накладеного турнікета.

Відпрацювати 4 оперативні процедури безпеки у фазі "тактична польова допомога". Навчитися створювати прямий та непрямий тиск на поранення для контролю масивної кровотечі. Відпрацювати техніку накладання турнікету (5-8см). Навчитися проводити тампонаду вузлових поранень гемостатичним бинтом. Сформувані правильну техніку накладання тиснучих пов'язок.

Заняття 3. Прохідність дихальних шляхів (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться із використання ЗІБЗ та за наявності індивідуального озброєння. У подальшому практичні знання та вміння вдосконалюються на заняттях із тактичної та вогневої підготовки, для чого розгортається окреме навчальне місце.

Розпізнати ознаки обструкції дихальних шляхів. Продемонструвати відкриття дихальних шляхів закиданням голови/підняттям підборіддя чи виведенням щелепи. Продемонструвати переведення пораненого у стабільне бокове положення в тактичних умовах. Продемонструвати введення пораненому назофарингіального повітропроводу в тактичних умовах.

Навчити техніки перевірки дихання “чую-бачу-відчуваю”; техніки закидання голови та підйому підборіддя, витягування щелепи; техніки постановки НФТ; переміщенню пораненого в стабільні положення.

4.10 ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Метою вивчення тем під час курсу теоретичної підготовки у закладі освіти є підготовка здобувача освіти, який здатний застосовувати положення загальновійськового бою, виконувати переміщення на полі бою у складі бойових груп в основних видах бою з урахуванням досвіду застосування підрозділів під час воєнних дій на території України.

За результатами вивчення тем здобувачі освіти повинні:

знати:

основи загальновійськового бою; призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України; організаційно-штатну структуру та озброєння механізованого відділення; призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА, основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення; порядок дій солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони; порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), алгоритму дій у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника; порядок дій у наступальному бою,

вміти:

виконувати обов'язки солдата в оборонному бою, під час ведення вогню та відбиття наступу противника; знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони;

виконувати порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну); у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника, або вогневої (маневреної) групи;

виконувати завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою; завдання вогневої (маневреної) групи;

займати вихідне положення для наступу й підготовка до атаки;
виконувати порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та застосування ударних БпЛА;
виконувати порядок дій у випадку виходу у фланг противника та штурму траншеї, а також при застосуванні наступальних (оборонних) гранат під час наступу.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ СВ ЗС України	6	4		2
2	Тема 2. Дії солдата в оборонному бою	4	2		2
3	Тема 3. Дії солдата в наступі	4	2		2
	Всього:	14	8		6

Теми та заняття:

Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ Збройних Сил України (6 годин).

Заняття 1. Призначення та бойові можливості механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України. Організаційно-штатна структура та озброєння механізованого відділення (2 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі у складі групи під керівництвом викладача. Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з призначенням та бойовими можливостями механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України; організаційно-штатною структурою.

Заняття 2. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА.

Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. Рекомендації щодо боротьби з БпЛА (1 година).

Умови:

теоретично з елементами показу;
навчальний клас (ділянка місцевості).

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі у складі взводу, роти під керівництвом інструктора. Здобувачі вищої освіти ознайомлюються з:

призначенням, класифікацією та бойовими можливостями, формами, способами, основними тактичними прийомами застосування БпЛА;

основними демаскуючими ознаками (слабкими місцями) БпЛА та можливостями їх виявлення;

рекомендаціями щодо боротьби з БпЛА.

Для здобувачів вищої освіти демонструють навчальні ролики із застосування БпЛА.

Заняття 3. Вивчення обов'язків солдата в бою, спостерігача, піднощика боєприпасів (2 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі у складі групи під керівництвом викладача. Здобувачі вищої освіти вивчають обов'язки стрільця, піднощика боєприпасів, спостерігача.

Тема 2. Дії солдата в оборонному бою (4 години).

Заняття 1. Порядок дій солдата в оборонному бою, під час вогневої підготовки та відбиття наступу противника. Порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), дії у випадку обходу противником з флангу або виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника (4 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі групи під керівництвом викладача.

Здобувачі вищої освіти:

ознайомлюються з діями солдата під час вогневої підготовки атаки противника;

вивчають порядок дій за сигналами оповіщення;

розглядають порядок знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони, способи пересування залежно від рельєфу місцевості;

вивчають порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну).

Здобувачам вищої освіти доводять порядок дій у випадку обходу противником з флангу, виходу противника з тилу, прориву переднього краю танками (ББМ) противника.

Тема 3. Порядок дії солдата при наступі (4 години).

Заняття 1. Порядок дій у наступальному бою, завдання стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою. Зайняття вихідного положення для наступу й підготовка до атаки. Порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню противника та

застосування ударних БпЛА. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу. Завдання вогневої (маневреної) групи (4 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі групи.

Викладач пояснює порядок дій стрільця у складі механізованого відділення під час ведення наступального бою та схематично показує можливі варіанти дій.

Доводиться порядок дій у випадку мінометного обстрілу, кулеметного вогню та застосування ударних БпЛА противником. Порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї. Порядок застосування наступальних (оборонних) гранат під час наступу. Завдання вогневої (маневреної) групи.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки та узгодженості дій у складі підрозділу.

4.11 ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Метою вивчення тем під час курсу теоретичної підготовки у закладі освіти є підготовка здобувача освіти, який здатний застосовувати стрілецьку зброю, гранатомети, вміти вести вогонь з неї для виконання поставлених бойових завдань.

За результатами вивчення тем здобувачі освіти повинні:

знати:

призначення, тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, принцип дії, порядок неповного розбирання і збирання після неповного розбирання, а також порядок обслуговування після стрільби;

призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї; нормальні (табличні) умови стрільби; особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям; призначення, будова та принцип дії ручних гранат;

порядок спостереження за полем бою та вибору цілі, вихідні установки для кожного виду зброї, порядок ведення та коректування вогню, способи цілевказівки;

основи управління вогнем та порядок постановки вогневих завдань підрозділу; порядок застосування нічних стрілецьких прицілів та приладів спостереження; заходи безпеки при поводженні зі стрілецькою зброєю та гранатами.

вміти:

застосовувати зброю;

проводити перевірку бою зброї та приведення її до нормального бою на різних відстанях;

виконувати:

підготовчу вправу “Навчання кучності стрільби з положення “лежачи” на відстані 25 м”;

підготовчу вправу “Навчання кучності стрільби з різних положень” на відстані 25 м”;

підготовчу вправу “Навчання кучності стрільби з різних положень” на відстані 100 м”;

початкову вправу “Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку”.

початкову вправу “Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку”;

початкову вправу “Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття”;

початкову вправу “Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості”;

початкову вправу “Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)”;

початкову вправу з метання ручної кумулятивної гранати з місця;

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Стрілецька зброя	6	3	1	2
	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	16	1	13	2
	Тема 3. Ручні гранати	8	1	4	3
	Всього:	30	5	18	7

Теми та заняття:

Тема 1. Стрілецька зброя (6 години).

Заняття 1. Види стрілецької зброї, які знаходяться на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин Сухопутних військ Збройних Сил України. Призначення, ТТХ, принципи її застосування (1 години).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в класі методом лекції й демонстрації. У класі виставляють макети або зразки навчальної зброї, яка є на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин. Під час заняття викладач розповідає про види стрілецької зброї, в яких підрозділах вони є на озброєнні, показує представлені зразки зброї та розповідає про їх

призначення, ТТХ і основні принципи застосування. У кінці заняття здобувачам надають можливість оглянути зразки зброї, підбивають підсумки.

Заняття 2. Призначення, будова автомата АК-74 та його модифікацій.

Робота частин та механізмів при заряджанні та пострілі. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання й розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки й несправності під час стрільби, способи їх усунення (1 години).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться методом лекції та демонстрації стрілецької зброї. На початку заняття викладач розповідає про послідовність роботи частин та механізмів при пострілі та його періодах. У подальшому здобувачі вищої освіти виконують нормативи з вогневої підготовки.

Заняття 3. Призначення, характеристика та будова коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва). Порядок користування прицілами, догляд за ними та зберігання (2 година).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача. Викладач пояснює призначення, характеристики та будову коліматорних, оптичних денних та нічних прицілів (в тому числі іноземного виробництва), порядок користування прицілами, догляд за ними та зберігання.

Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї (16 годин).

Заняття 1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Умови стрільби (нормальні, табличні). Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям. Вивчення правил стрільби та рішення вогневих завдань (2 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі у складі групи під керівництвом викладача. У навчальному класі студенти ознайомлюються з

призначенням вихідних установок для ведення вогню зі стрілецької зброї та порядком визначенням поправок на відхилення метеорологічних умов від нормальних і їх урахування при призначенні вихідних установок для стрільби. Вивчають мнемонічні правила стрільби та здійснюють вирішення вогневих завдань. Тренуються визначати відстань до мішені за допомогою мушки або окомірним методом.

Заняття 2. Стрілецькі тренування (маніпуляції зі зброєю) (2 години).

Умови:

практично / самостійна підготовка;
на місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі групи з практичним виконанням завдань.

Викладач пояснює положення, які використовуються для стрільби з автомата, демонструє, як їх приймати. Здобувачів вищої освіти ділять на групи, в яких вони тренуються приймати різні положення для стрільби.

Заняття 3. Відпрацювання утримання зброї в різних положеннях (2 години).

Умови:

практично / самостійна підготовка;
на місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача. Відпрацювання утримання зброї в положенні для стрільби стоячи, з коліна, лежачи при діях в пішому порядку.

Заняття 4. Поводження зі зброєю (2 години).

Умови:

практично / самостійна підготовка;
на місцевості.

Методичні рекомендації:

Тренування плавного спуску спускового гачка при утриманні зброї в різних положеннях.

Відпрацювання поворотів та розворотів із мінімізацією стрілка в різних положеннях.

Розряджання зброї після виконання стрільби з різних положень і надання до огляду зброї після розряджання.

Заняття 5. Вирішення вогневих завдань (2 години).

Умови:

практично / самостійна підготовка;
на місцевості.

Методичні рекомендації:

Виконання завдань із визначення відстані до цілі, поправок на погодні умови, вивчення мнемонічних правил стрільби. Здобувачі вищої освіти вдосконалюють отримані навички протягом подальших занять із вогневої й тактичної підготовки.

Заняття 6. Навчання кучності стрільби з різних положень на навчально-тренувальних засобах (електронний, мультимедійний, лазерний тир, тощо) (6 години).

Виконання:

підготовчої вправи №1 “Навчання кучності стрільби з положення “лежачи” на відстані 25 м”;

підготовчої вправи №2 “Навчання кучності стрільби з різних положень” на відстані 25 м”;

підготовчої вправи №3 “Навчання кучності стрільби з різних положень” на відстані 100 м”.

Умови:

практично.

електронний (мультимедійний, лазерний) тир тощо.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться під керівництвом викладача. Заняття організовується у відповідності з вимогами “Курсу стрільб”.

Тема 3. Ручні гранати (8 годин).

Заняття 1. Призначення, будова та принцип дії ручних гранат. Навчання здобувачів освіти правильному метанню гранати на дальність та влучність із різних положень (1 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;

навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводять у класі методами лекції та демонстрації. Пропонують зразки ручних гранат, які є на озброєнні механізованих (мотопіхотних) військових частин. Викладач розповідає про їх призначення, будову, тактико-технічні характеристики і принцип дії. Демонструє порядок та послідовність збирання ручних гранат. Розповідає умови метання гранат на правильність, дальність та влучність із різних положень. Здобувачі вищої освіти тренуються у збиранні ручних гранат.

Заняття 2. Метання навчально-імітаційних гранат у пішому порядку (година).

Виконання:

Початкова вправа “Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку” (не менше 2-х разів);

початкової вправа “Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку” (не менше 2-х разів);

Умови:

Практично.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача.

Заняття 3. Порядок дій особового складу під час швидкісного метання гранат (2 години).

Виконання:

початкової вправи “Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття” не менше 2-х разів;

Умови:

Практично/самостійна підготовка

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача.

Заняття 4. Особливості метання ручних гранат у лісі, в урбанізованій місцевості (2 години).

Виконання:

початкової вправи “Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості” (не менше 2-х разів);

початкової вправи “Метання ручної гранати в будівлі (у будівлю)” (не менше 2-х разів).

Умови:

Практично/самостійна підготовка

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача.

Заняття 5. Особливості підготовки та метання ручної кумулятивної гранати (2 години).

Виконання:

початкової вправи з метання ручної кумулятивної гранати з місця (не менше 2-х разів).

Умови:

Практично/самостійна підготовка

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться під керівництвом викладача.

4.12 ВИЖИВАННЯ

Метою вивчення теми під час курсу теоретичної підготовки у закладах освіти є підготовка здобувача освіти, який здатний застосовувати прийоми та способи забезпечення життєдіяльності в

автономних умовах, протидії впливу природних факторів на людину, переміщення у пішому порядку на великі відстані.

За результатами вивчення теми здобувачі освіти повинні:

знати:

порядок організації переміщення пересування на території, яка контролюється противником;

основні заходи забезпечення життєдіяльності в автономних умовах;

вміти:

організувати та облаштовувати місця розташування для малого підрозділу в умовах можливої зустрічі з противником;

протидіяти впливу природних умов на організм людини.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності	2	1		1
	Всього:	2	1		1

Теми та заняття:

Тема 1. **Забезпечення життєдіяльності (2 години).**

Заняття 1. Забезпечення життєдіяльності в польових умовах (2 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;

навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводять у класі в складі групи під керівництвом викладача. Здобувачів вищої освіти ознайомлюють з базовими принципами забезпечення життєдіяльності в польових умовах, вибору місця та обладнання укриття, добування вогню без сірників, водозабезпечення військовослужбовців під час виконання бойових завдань. Демонструють макети вогнища, фільтрів для очищення води та місць відпочинку.

4.13 МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Метою вивчення теми під час курсу теоретичної підготовки у закладах освіти є підготовка здобувача освіти, який здатний застосовувати знання норм міжнародного гуманітарного права; розуміти порядок проходження військової служби, притягнення військовослужбовців до кримінальної, адміністративної та матеріальної відповідальностей.

За результатами вивчення теми здобувачі освіти повинні:

знати:

основні терміни та поняття МГП;
відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП.

вміти:

поводитися з військовополоненими.

Теми та розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття		
			Теоретичні	Практичні	Самостійна підготовка
1.	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни	2	1		1
	Всього:	2	1		1

Теми та заняття:

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми із захисту жертв війни (2 години).

Заняття 1. Основні терміни та поняття МГП. Поводження з військовополоненими. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП, зокрема з питань поведження з військовополоненими (2 години).

Умови:

теоретично / самостійна підготовка;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі групи методом лекції під керівництвом викладача.

До здобувачів вищої освіти доводять основні вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 “Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України”.

5 ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1 Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Всього
Види контр. точок																	
Робота на практичних заняттях	6	6	6	8	6	8	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	100

5.2 Методи контролю

– Під час аналізу рівня засвоєння навчального матеріалу за програмою теоретичної підготовки й заходів базової загальної підготовки зі здобувачами вищої освіти керівник занять (викладач, інструктор) відзначає ступінь досягнення мети та навчальних цілей, позитивні й негативні сторони, оцінює роботу кожного здобувача вищої освіти, надає рекомендації з подальшого удосконалення.

– При викладанні тем застосовуються такі методи контролю: поточний, тематичний, самоконтроль. Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводиться до здобувачів вищої освіти на початку вивчення тем.

– Студент може оскаржити отримані оцінки в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)) та Положенням про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій ([Академічні політики : Polytechnic \(metinvest.university\)](#));

– Оцінки, отримані за роботу можуть бути відпрацьовані або покращені поза процедурою оскарження на консультаціях або за індивідуальною домовленістю з викладачем.

5.3 Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

Форма підсумкового контролю	Диференційований залік, тобто підсумкова оцінка вставляється як сума оцінок поточного контролю без проведення додаткових контрольних заходів
Умови допуску до підсумкового контролю	якщо сума оцінок за поточний контроль за семестр становить менше 60 балів, необхідно відпрацювати відповідні види контролю поточної успішності до звершення теоретичного навчання. УВАГА: можливість підвищувати оцінку за роботу на практичних заняттях не передбачається
Порядок визначення підсумкової оцінки	<ul style="list-style-type: none"> – якщо протягом семестру за результатами поточного контролю здобувач освіти набрав менше 60 балів, то під час екзаменаційної сесії йому надається змога отримати/покращити власний результат з поточного контролю; – в разі, якщо протягом семестру за результатами поточного контролю або в процесі покращення власних результатів здобувач освіти набрав більше 60 балів, йому виставляється фактична сума балів і оцінка «залік», в іншому випадку – «незалік».

Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці.

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит, диф. залік	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого практичного навчання та/або виконання громадського обов'язку	Відмінно	Залік
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення	Добре	

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит, диф. залік	Залік
		навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки		
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

5.4 Особливі підходи до визнання результатів навчання

– Здобувачі освіти які визнані за станом здоров'я непридатними до військової служби; до набуття громадянства України пройшли військову службу в інших державах; проходили військову службу; мають сертифікат про проходження базової підготовки та здобуття військово-облікової спеціальності, звільняються від проходження цього освітнього компонента

– В разі, якщо здобувач освіти хотів би самостійно вивчити певні елементи навчального матеріалу з проблематики курсу (наприклад, Coursera, Udemy або інших платформ, в т.ч. платформ відкритих курсів вітчизняних та/або закордонних університетів, громадських організацій тощо, то 1) доцільно звернутися до списку рекомендованих вебресурсів або проконсультуватися з викладачем на предмет релевантності самосійтно знайденого освітнього ресурсу програмі дисципліни; 2) в разі успішності опанування такого курсу, яке підтверджується сертифікатом або іншим способом, такому здобувачу у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю.

6 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕДА

Нормативні документи

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року. URL:zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.
2. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу». від 25.03.1992 № 2232-XII <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/03/05/bazova-zahalnoviyskova-pidhotovka-zdobuvachiv-vyshchoyi-osvity-05-03-2025.pdf>.
3. Закон України «Про основи національного спротиву» від 16.07.2021 № 1702-IX <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/212686.html>.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
7. Постанова КМУ від 21 червня 2024 р. № 734 затверджено «Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-%D0%BF>.
8. Дисциплінарний статут Збройних Сил України. <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=551%D14&p=1143970339900570#Text>.
9. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України. <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=548%D14&p=1143970339900570#Text>.
10. Міжнародне гуманітарне право. <https://redcross.org.ua/ihl/>.
11. Наказ Міністра оборони України від 23.03.2017 року № 164 «Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text>.
12. Наказ Генерального штабу ЗС України від 26.12.2018 № 460 «Про затвердження Тимчасового порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України».
13. Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>.

Навчальні посібники

14. Базова загальновійськова підготовка на території Великої Британії Посібник. Видання 02-22. https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/06/INTERFLEX_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_02-22.pdf
15. Лісовська Ю.П., Лісовський П.М., Шкітов А.А. Базова загальновійськова підготовка. Навчальний посібник. К., Ліра-К, 2025 694 с.
16. Яблонівська-Грищенко Є.Д., Грищенко В.М., Кульша Ю.М., Шевчик В.Л. Військове природознавство. Методичний посібник – довідник. Канів, 2022. 94 с.
17. Організація військового зв'язку / В. Г. Шолудько, В. В. Ольшанський, С. А. Пивоварчук, М. І. Стойчев, В. В. Філіпов. К.: Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, 2023.

18. Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту (курс індивідуальної підготовки). https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/1_%D0%A1%D0%A2%D0%86_000%D0%93%D0%91.15%D0%9B-%D0%A0%D0%A5%D0%91%D0%97-%D0%9A%D0%86%D0%9F.pdf
19. Бойове застосування підрозділів військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту: навч. посібн. / В. Є. Гайдабука, С. А. Писарев, В.В. Марущенко та ін. Х.: ФВП НТУ "ХПІ", 2017. 184 с.
20. Гаврилюк В. В. Основи бойового забезпечення (радіаційний, хімічний, біологічний захист) : навчально-методичний посібник / В. В. Гаврилюк. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2018. 280 с

Web-ресурси

21. Безкоштовний онлайн-курс першої домедичної підготовки «Основи надання першої медичної допомоги» за посиланням <https://1staidplast.org.ua/general-information> від Червоного Хреста;
22. Безкоштовний навчальний онлайн курс «Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів – EORE» за посиланням <https://www.uda.org.ua/eore-course/> від Асоціації саперів України;
23. Безкоштовний навчальний онлайн курс «Базова психологічна допомога в умовах війни» за посиланням <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/basic-psychological-aid-during-war/>.
24. Безкоштовний онлайн-курс «База: Сучасна військова підготовка» <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/basic-modern-military-training/>

ПЕРЕЛІК

об'єктів матеріально-технічної бази, необхідної для забезпечення проведення теоретичної підготовки базової загальновійськової підготовки в місцях базування закладів освіти

I. Типовий навчальний клас

для проведення заняття з психологічної підготовки, статутів Збройних Сил України та міжнародного гуманітарного права, національно-патріотичної підготовки (орієнтовна схема Типового навчального класу №1)

1. Парти та стільці для здобувачів освіти із розрахунку на навчальну групу (не менше 30 чоловік).
2. Стіл та стілець керівника заняття.
3. Стенди за тематикою.
4. Плакати за тематикою.
5. Класна (інтерактивна) дошка.
6. Комп'ютер (ноутбук) керівника заняття.
7. Проектор з екраном (телевізор).

II. Типовий навчальний клас

для проведення заняття з тактичної підготовки, військової топографії, виживання та розвідувальної підготовки (орієнтовна схема Типового навчального класу №1)

1. Парти та стільці для здобувачів освіти із розрахунку на навчальну групу (не менше 30 чоловік).
2. Стіл та стілець керівника заняття.
3. Макет місцевості.
4. Вимірювальні прилади.
5. Навчальні карти.
6. Стенди за тематикою.
7. Плакати за тематикою.
8. Класна (інтерактивна) дошка.
9. Комп'ютер (ноутбук) керівника заняття.
10. Проектор з екраном (телевізор).

III. Типовий навчальний клас

для проведення заняття з вогневої та інженерної підготовки (орієнтовна схема Типового навчального класу №1)

1. Парти та стільці для здобувачів освіти із розрахунку на навчальну групу (не менше 30 осіб).
2. Стіл та стілець керівника заняття.
3. Навчальна зброя.
4. Навчальні боєприпаси.

5. Місце для відпрацювання нормативів збирання і розбирання зброї.
6. Зразки міношукачів та навчальних мін.
7. Стенди за тематикою.
8. Плакати за тематикою.
9. Класна (інтерактивна) дошка.
10. Комп'ютер (ноутбук) керівника заняття.
11. Проектор з екраном (телевізор).

**IV. Типовий навчальний клас
для проведення заняття з домедичної допомоги, зв'язку та
комунікації, підготовки з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)
(орієнтовна схема Типового навчального класу №2)**

1. Парти та стільці для здобувачів освіти із розрахунку на навчальну групу (не менше 30 чоловік).
2. Стіл та стілець керівника заняття.
3. Медичні засоби для навчання.
4. Зразки радіостанцій та засобів зв'язку.
5. Зразки приладів РХБЗ.
6. Загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК) на навчальну групу (не менше 30 чоловік).
7. Протигази на навчальну групу (не менше 30 чоловік).
8. Стенди за тематикою.
9. Плакати за тематикою.
10. Класна (інтерактивна) дошка.
11. Комп'ютер (ноутбук) керівника заняття.
12. Проектор з екраном (телевізор).

**V. Типовий навчальний клас
для навчання стрільби з різних положень
(орієнтовна схема Типового навчального класу №3)**

1. Електронний, мультимедійний, лазерний тир.
2. Стенди за тематикою.
3. Плакати за тематикою.

ОРІЄНТОВНИЙ ОЦІНОЧНИЙ ЛИСТ

результатів проведення теоретичної підготовки БЗВП громадян України,
які здобувають вищу освіту

Дата	12.01.2026	
Прізвище, ім'я та по батькові здобувача освіти <i>Мельник Сергій Петрович</i>	Підпис	
Прізвище, ім'я та по батькові викладача <i>Степанчук Іван Сергійович</i>	Підпис	
Теми / оцінки	Відмінно / добре / задовільно / незадовільно	
ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ		<i>добре</i>
Користування засобами радіозв'язку	<i>добре</i>	
ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ		<i>задовільно</i>
Орієнтування на місцевості	<i>добре</i>	
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА		<i>добре</i>
Знання умов виконання вправ	<i>добре</i>	
Початкова вправа "Метання ручної оборонної гранати"	<i>добре</i>	
ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА		<i>задовільно</i>
Відрив одиночного окопу та його маскування	<i>добре</i>	
ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА		<i>добре</i>
Надання домедичної допомоги	<i>добре</i>	

Викладач (інструктор)

(підпис, ПІБ)